

INSPIRATIONSMATERIALE

NYSGERRIG
FOLKEKIRKE

NYSGERRIG FOLKEKIRKE

Her kan du læse om

Landsbystemning tæt på byens liv side 5

Hus og have i cykelafstand til alt side 8

Forstad, boligblokke og åben natur side 11

Livet i midten af det hele side 14

Manual - Hvad gør vi så nu? side 17

Initiativ 1 – Gruppesamtaler side 19

Initiativ 2 – Dæk op til ni side 24

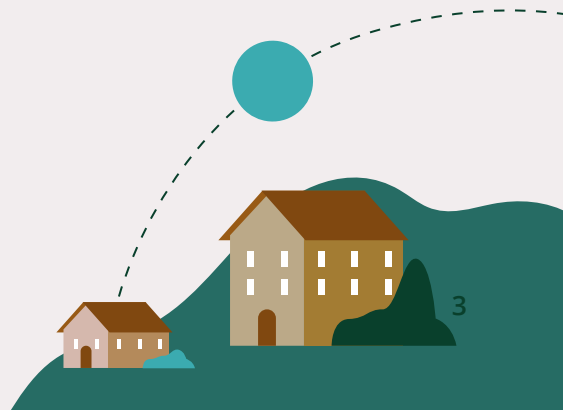
En ny begyndelse side 25

En ny vej, kraner, huse, der brydes ned, nye rækker med huse, nye butikker og mødesteder. Overalt forandrer landsbyerne, forstæderne og bycentre sig. Flere flytter til, men hvem er de?

Livet mellem husene forandrer sig. Nogle deler biler, haver, cykler, andre holder sig for sig selv. Nogle melder sig ind, andre ud. Der er kernefamilier og regnbuefamilier, og flere kommer til. Man møder kødspisere, veganere og rawfood-entusiaster. Folk i designermøbler og genbrugstøj. Hvad er de mon optaget af?

Hvordan forholder folkekirken sig til de mange forandringer i samfundet og kulturen? For at kunne svare på spørgsmålet, må vi spørge os for. Folkekirken må med andre ord være nysgerrig og bevæge sig med forandringerne.

Derfor sidder du med dette inspirationsmateriale i hånden! Fordi du er interesseret i, hvordan man bedst er nysgerrig sammen. Hvad kan man spørge om? Hvem kan man spørge? Hvordan gør man det, når man sidder i menighedsråd eller er præst? Og hvad siger de mon om os, der til daglig er engageret i folkekirkens hverdag?

I rapporten *Nysgerrig folkekirke* har vi spurgt en masse mennesker i fire meget forskellige typer af byer. Du kan finde træk af dit sogn i en eller flere af de fire bytyper. Læs dig ind på dem og find den, der mest ligner dit lokalområde, og bliv klogere på, hvilke spørgsmål der kan stilles – og hvem det er, du kan spørge.

Til sidst kan du læse om, hvordan I selv kan gribe opgaven an der, hvor I bor. Det vigtige er at spørge, lytte og være nysgerrig. På den måde bliver I med garanti meget klogere på, hvad folk i jeres sogn tænker om kirke, tvivl og tro.

Det kræver mod at spørge. Men vores erfaring er, at mange gerne vil være en del af samtalen og har med deres indgang til tro og tvivl meget at bringe ind.

Involverer I nysgerrigt folk i samtalen om kirke og tro og giver dem indflydelse på, hvad der skal ske i jeres lokalsamfund, er I et skridt tættere på at engagere dem. Og kirken kan gå med i livet derude i byerne.

1

LANDSBYSTEMNING TÆT PÅ BYENS LIV

Min familie og jeg bor i en lille by, der ligger i udkanten af en større by. Her er vi omgivet af skov, marker og natur, og samtidig har vi byens mange muligheder tæt på. Vi og de fleste andre herude bor i hus, og for tiden flytter der flere og flere til området. I disse år skyder der nærmest helt nye bydele og byer op på markerne rundt om vores lille landsby.

Vi er – ligesom mange af de andre børnefamilier i nabolaget – flyttet lidt ud på landet og væk fra den store by for at få mere plads og luft omkring os. Men her bor også en del ældre mennesker, hvis børn er flyttet hjemmefra, og de har boet herude i mange år.

Selvom vi er rigtig glade for vores hverdag i en lille hyggelig by, er det dejligt, at storbyen og al dens liv er så tæt på. De fleste af os arbejder også derinde eller går til forskellige fritidsaktiviteter enten der eller i nogle af de andre mindre byer i nærheden.

” Folkekirken står og venter, hvis du skal bruge den. Ligesom en god veninde. Du ved de bare altid er der.

Noget af det bedste ved at bo herude er fællesskabet. Alle vil gerne bakke op om arrangementerne her, og vi kender hinanden. Når vi mødes, hilser vi altid og snakker lidt, og det giver en god og tryk stemning. Men det er heller ikke alt for tæt, og det er nu også meget rart.

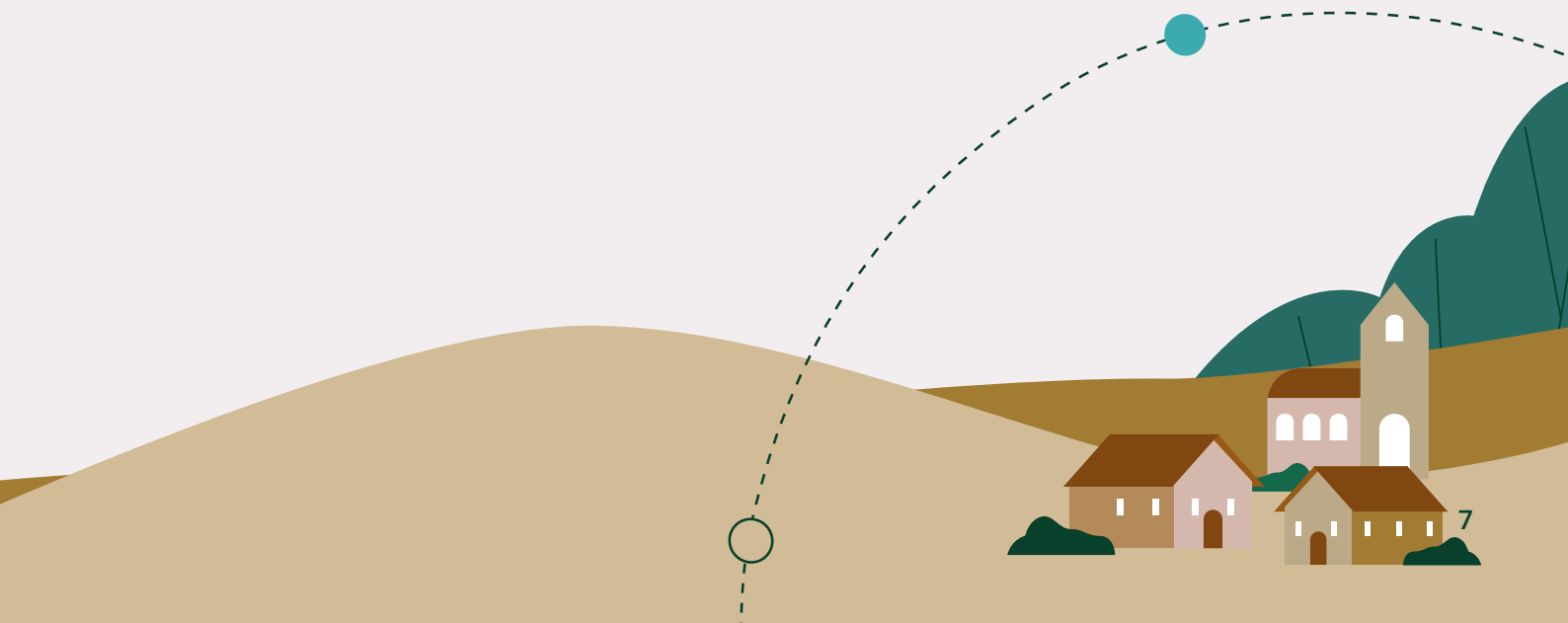
Det er ikke, fordi der sker så mange ting herude, men der er nogle forskellige arrangementer, og det er tit, at vi holder dem i kirken eller i sognehuset. Det er nærmest også det eneste sted, hvor der er plads til os alle sammen. Så når der for eksempel er fastelavnsfest for børnene eller til sankthans, er det tit noget, kirken er med til at arrangere sammen med nogle af dem, der bor her.

Det betyder ikke, at vi nødvendigvis er så gode til at komme i kirke om søndagen eller komme afsted til et foredrag en aften, for det er tit svært at finde tiden i hverdagen med både børn og arbejde. Så vi bruger nok mest kirken til jul, eller hvis der er barne-dåb eller andre store begivenheder – nok ligesom de fleste andre.

Her er nogle spørgsmål, som I kan arbejde med, hvis I bor et sted, der minder lidt om dette:

- Hvordan kan kirken fortsat være et mødested, når landsbyen fortættes og udbygges?
- Hvordan kan kirkens nuværende position fastholdes og udbygges, så den fungerer som et naturligt samlingspunkt for de mange og for de lokale foreninger?
- Hvordan formår byen at holde fast i sit sociale særpræg og værne om traditioner og historie, når byen vokser?
- Hvilken betydning kan den lokale bevidsthed få for kirkens arbejde?

2

HUS OG HAVE I CYKELAFSTAND TIL ALT

Da vi for nogle år siden voksede ud af vores lejlighed inde i byen, besluttede vi at vove os lidt ud af midtbyens tryghed og flytte til en af de nærmeste forstæder. Og den beslutning har vi aldrig fortrudt. Det er selvfølgelig ret dyrt at købe hus her i området, men vi har heldigvis begge gode jobs og havde derfor muligheden.

Det er helt afgørende for os at bo tæt på byen. Vi har ikke lyst til at være afhængige af at skulle tage bilen, og det er dejligt, at børnene bare kan cykle ind til byen sammen med deres venner. De bruger ligesom os tit byen og alle dens tilbud.

Selvom vi bor tæt på byen og bruger den meget, sker der nu også en del her, hvor vi bor. Der er butikker, cafeer, skoler og fritidsaktiviteter tæt på, så man har faktisk følelsen af at bo i en slags by i byen.

”Jeg orienterer mig i kirkebladet og tænker: ”Gud, et fedt initiativ, ej det kunne også være”. Men så bliver det aldrig ...

Mange af de andre, der bor her, minder meget om os og er flyttet herud for at få hus og have og samtidig have byen tæt på. Men der er også nogle områder med mindre lejligheder, hvor nogle af børnenes skolekammerater bor – og det er egentlig fint, at der trods alt er lidt forskellighed. Det er også vigtigt for børnene at opleve, at mennesker kan være forskellige og have andre vilkår, end de selv har.

Vi har en lokal kirke herude. De har mange fine arrangementer, og vi følger med på deres facebookside, så vi ved lidt om, hvad der sker. Der er en del, der kommer deroppe, og vi gør da også indimellem. Men det kan godt være svært at finde tiden til det, og nogle gange drukner det lidt i alle de andre tilbud, som er inde i byen. Vores børn er konfirmeret deroppe – ja, måske skal de engang vies der? – og vi kommer også altid til jul. Egentlig kunne vi godt tænke os at komme der lidt mere. Kirken er jo en slags åndehul, som man nok kunne gøre lidt mere brug af midt i det hektiske liv, som vi lever i dag.

Her er nogle spørgsmål, som I kan arbejde med, hvis I bor et sted, der minder lidt om dette:

- Hvad betyder bydelens placering tæt på den store by for kirkens aktiviteter og udtryk?
- Hvordan kan kirken bidrage med tilbud, som bliver taget med i overvejelserne på lige fod med andre kulturelle tilbud i byen? Hvad kan kirken særligt bidrage med, og kan byens og kirkens tilbud ligefrem spille sammen?
- Hvordan kan kirken bedst opfylde forventningen om at rumme det komplekse og stille eftertænkningens rum til rådighed?
- Skal og kan kirken være et mødested for diversitet og mangfoldighed?

3

FORSTAD, BOLIGBLOKKE OG ÅBEN NATUR

Mine kone og jeg har boet her i næsten 40 år nu. I begyndelsen boede vi i hus med have, men nu, hvor vi er kommet op i årene, har vi fået en mindre lejlighed, hvor vi ikke skal holde en masse. Det har været vigtigt for os at blive boende i området, både fordi vi kender det og føler os hjemme, men også fordi vi sætter pris på, at der er lidt luft omkring os.

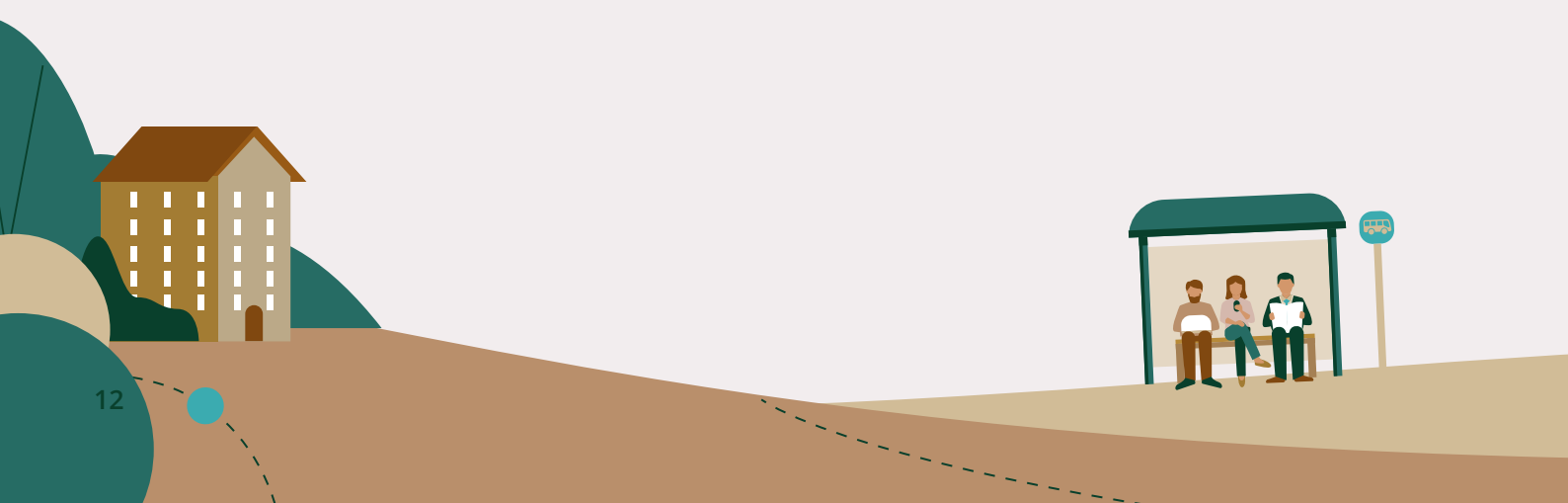
Da vi flyttede herud var der mest parcelhuse og små boligkarréer, men nu er der bygget store boligblokke, og her bor mange forskellige slags mennesker. På et tidspunkt var vi nok lidt skeptiske over for dem, der flyttede ind i blokken – mange af dem kommer fra en helt anden baggrund end os – men nu har vi lært flere at kende, blandt andet fordi vores børn gik i skole med flere derfra. Og det er faktisk meget spændende at lære nogle at kende, der lever lidt anderledes end os selv.

” Og så er det jo et fælleskabssted, hvor man kommer hen og møder nogle andre, og det giver noget socialt. At man ikke bare sidder hjemme ved sig selv og spiser.

Der er godt nok problemer herude indimellem. Det kan være nogle af de unge, der laver ballade, eller familier, hvor man hører, at det ikke går så godt. Men kommunen prøver at hjælpe, og der er også flere ansatte til at holde styr på det, der sker oppe i blokken.

Nogle ser måske lidt skævt til vores område og kan ikke helt forstå, hvorfor vi er blevet boende, efter vi solgte huset. Men vi trives virkelig med de muligheder, her er, og de mennesker, som vi kender. Og så betyder det noget for os, at der heller ikke er så langt ind til byen – vi kan bare tage bussen derind, hvis vi trænger til lidt luftforandring.

Vi har også en kirke herude, som vi kommer i nogle gange. Jeg tror ikke, at der altid kommer så mange til gudstjeneste søndag formiddag – det er også for tidligt for min kone og mig. Men der er forskellige andre arrangementer deroppe, og de plejer at være hyggelige. Vi kender i øvrigt præsten lidt, og hun er god til at arrangere nogle eftermiddage for os pensionister. Så mødes vi, spiser og får snakket sammen. Indimellem holder vi også loppemarked eller julebasar med nogle af de unge familier. Det er en fin måde at være sammen på, uden at det bliver alt for højtideligt.

Her er nogle spørgsmål, som I kan arbejde med, hvis I bor et sted, der minder lidt om dette:

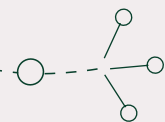
- Hvilken betydning har det for kirken, at beboerne er optaget af det lokale liv?
- Hvem samarbejder den lokale kirke med i lokalsamfundet?
- I områder som disse er der som regel en række kommunale initiativer og bologisociale tiltag for at løfte sociale opgaver hos belastede familier. Hvordan kan kirken være en aktiv deltager i de opgaver?
- Hvordan bruger kirken bedst folks erfaring med, at den tilbyder ro og stilhed?

4

LIVET I MIDTEN AF DET HELE

For et par år siden flyttede jeg til byen for at læse, og jeg var ikke i tvivl om, at jeg gerne ville bo helt inde i centrum. Der sker altid noget, her er masser af mennesker, lyde og liv, og det føles på en måde trygt, at byen aldrig er helt stille. Hvis jeg keder mig – eller skal holde en pause fra bøgerne – kan jeg bare tjekke på nettet, åbne vinduet eller gå ned på gaden for at se, hvad der sker. Der er næsten altid et eller andet i gang lige i nærheden. Det giver en enorm frihed, at man ikke altid skal planlægge alt, men bare lige kan hoppe på, når man har tid og lyst til det.

” Altså, det er jo ikke, fordi jeg har noget i mod at bruge tid i kirken, men der er bare ikke noget hul i mit liv, hvor kirken skulle fylde.

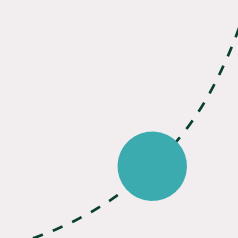

Friheden og de mange muligheder betyder godt nok også, at det kan være svært at lære nye mennesker at kende eller blive en del af nye fællesskaber. Man skal måske arbejde lidt mere for det, og det kan godt føles lidt ensomt, når man – som jeg – lige er kommet til byen. Så man prøver nogle forskellige ting af og møder en masse mennesker, inden man rigtig lander.

Selvom jeg bor i en stor by holder jeg mig i hverdagen for det meste til mit eget lille område. Det er hyggeligt, at jeg kender dem, der har butikkerne i nærheden, og i min andelsforening laver vi tit noget sammen i gården, når vejret er godt.

Jeg har aldrig haft noget særlig tæt forhold til folkekirken. Jeg er døbt og konfirmeret, men mest fordi det er en tradition, der er vigtig for mine forældre. Da jeg lige var flyttet til byen, var jeg faktisk inde i et par af kirkerne og kigge – lidt ligesom en turist. Jeg tror nok, at jeg hører til en af kirkerne i nærheden, men jeg er ikke sikker på hvilken

en. Jeg ved dog, at de forsøger sig med nogle arrangementer – også for os unge. Der er sådan nogle tema- eller debataftener med oplæg og foredrag om ret interessante emner. De er gode til at tage nogle af de mere tunge og svære spørgsmål op, og det kan jeg godt lide. Der er også nogle af mine venner, som har talt lidt med studenterpræsten, hvis de har haft det svært. På den måde kan kirken noget særligt, som jeg synes, at man skal gøre noget for at holde fast i. Samtidig har både jeg og mange af mine venner det sådan, at kirken er lidt fjern, og vi er i tvivl om, hvordan vi skal bruge den i vores liv.

Her er nogle spørgsmål, som I kan arbejde med, hvis I bor et sted, der minder lidt om dette:

- Hvilken betydning har det for den enkelte kirke, hvis byens beboere ikke kender til sognenes grænser eller ikke relaterer sig specifikt til deres sognekirke? Hvilke konsekvenser har det for de lokale kirkers beslutninger og aktiviteter?
- Skal alle kirker kunne det hele, eller kunne man fokusere på forskellige elementer og på den måde løfte den opgave, det er at være kirke i byen blandt virvaret af tilbud?
- Hvilke spørgsmål er vigtige for de unge, der udgør en stor bestanddel af byernes centrum?
- Hvordan finder de unge kirken?

MANUAL

**HVAD GØR VI
SÅ NU?**

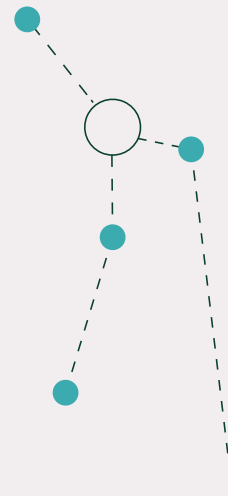
HVAD GØR VI NU?

Nu har I læst om fire forskellige typer af byer og sogne, og I har nok en ide om, hvilken I selv ligner mest.

Hvis I er nysgerrige og gerne vil vide mere om, hvad andre tænker om folkekirken i jeres sogn, skal I bruge følgende:

- En engageret tovholder på undersøgelserne. Det kan være en kirke- og kulturmedarbejder, en præst, et menighedsrådsmedlem eller en anden, der er engageret i jeres arbejde.
- En god portion engagement, nysgerrighed og lyst til at blive klogere på, hvad andre håber og tænker om kirken.
- Et punkt på dagsordenen til en række menighedsrådsmøder, så I kan planlægge og følge med.
- Tre til fire fokusgrupper med fire deltagere i hver.
- Et overblik over institutioner og mulige samarbejdspartnere i jeres område.
- Rigeligt med kaffe og chokolade.
- En fest.

Når I har alle ingredienserne, kan I begynde med et eller begge af følgende to initiativer, som I kan læse nærmere om på de næste sider.

INITIATIV 1

GRUPPESAMTALER

Sådan kommer I i gang

1

Menighedsrådet tager beslutning om at gå i gang. Der vælges en leder af processen, som på menighedsrådets vegne kan invitere, gennemføre samtaler, samle op på dem og præsentere resultaterne for jer andre.

2

Bliv først klogere på, hvilken type område der ligner jeres mest. Brug de indledende beskrivelser her i materialet. Kortlæg sognet ved at tale om, hvad der karakteriserer netop jeres sted. Besøg evt. www.statistikbanken.dk. Når I udvælger, hvem der skal inviteres til fokusgrupperne, skal I sørge for, at deltagerne er repræsentative for sognet.

3

Beslut, hvem der skal med i fokusgrupperne. Invitér i de netværk, der er i sognet: Spørg fællesråd, madklubber, konfirmandforældre, lokale facebookgrupper, sportsklubber, forældrebestyrelser, lokalforeninger, beboerbestyrelser og lignende. Det er en fordel, hvis deltagerne kender og er trykke ved hinanden. Og det er også en fordel, hvis de ikke er faste deltagere i kirkelige arrangementer.

4

Samtalerne i grupperne forberedes. De fungerer bedst med fire deltagere, og den der leder samtalerne skal gerne have en spørgeguide ved hånden (et eksempel kan findes i rapporten *Nysgerrig folkekirke* s. 159)

INITIATIV 1

GRUPPESAMTALER

Og så er det bare at komme i gang med samtalerne. De tager cirka en time, og samtalelederen skal sørge for at optage samtalen, så han eller hun kan koncentrere sig om det, der bliver sagt.

Samtalernes formål er alene at lytte og spørge nysgerrigt og blive klogere på, hvad almindelige mennesker forventer af deres folkekirke. Og husk chokolade, kaffe og jeres yndlingskager.

Bagefter kan et udvalg af jer lytte samtalerne igennem. Noter alt det, der inspirerer, undrer, rammer og provokerer jer. Formulér det derefter som spørgsmål.

Præsenter alle spørgsmålene for menighedsrådet, og vælg i fællesskab de vigtigste ud. Brug dem som afsæt for en samtale om, hvad jeres sognekirke skal være kendt for. Brug indsigterne, når I mødes med personale, når I lægger budget, og når I planlægger aktiviteter. Og brug dem, når I mødes med kolleger, provst og biskop. Hvis I har lært noget nyt, vil de også kunne.

RUM

Kreativitet hænger sammen med fysiske rammer, så brug tid på at finde det rigtige sted at mødes. En god ide kunne måske være på skolen, i lokalcenteret, på en café eller lignende. Det kan give større frihed for alle, at man ikke sidder omkring mødebordet i sognegården.

TID

Skab rammer for samtalen. Den må ikke være for kort, for der skal være tid til at gå ind i temaerne, men den må heller ikke være for lang. En time opleves af mange som passende.

SPØRGSMÅL

Vælg nogle få hovedkategorier for jeres spørgsmål – hold jer til dem, gerne med afstikkere, men vær opmærksom på at få stillet de spørgsmål, som I sammen brænder for at få svar på.

TALETID

Husk, det er deltagerne, der skal tale og gøre jer klogere. Konkluder eller tal ikke for meget selv.

SPØRG IGEN

Er du i tvivl, så spørg igen. Hellere en gang for meget end en gang for lidt – og undgå ja- og nej-spørgsmål.

TIPS og TRICKS

Anonymisering og gode igangsætningsspørgsmål er et must, men kaffe, the, kage og andet, der kan skabe et trygt og uformelt samtalemiljø, er også afgørende.

INITIATIV 1

KOM GODT I GANG

TIPS OG SPØRGSMÅL

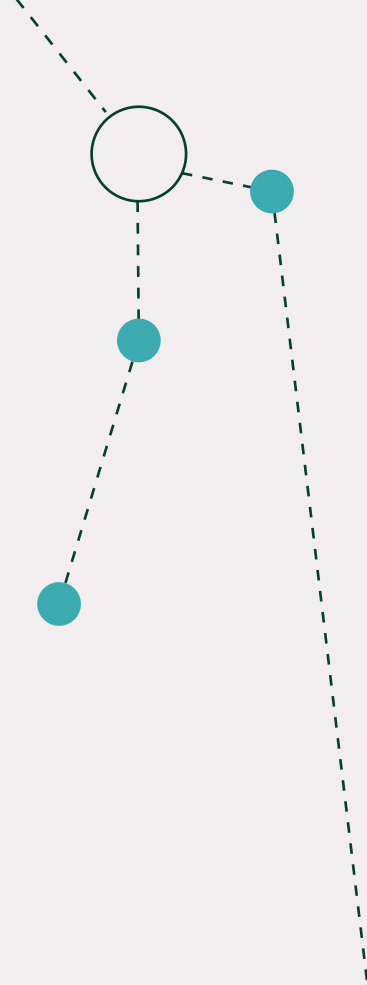
Begynd med at præsentere deltagerne i gruppen for hinanden.

Opvarmningsspørgsmål:

Vælg to billeder: aarhusstift.dk/kirken-i-byen/fotos

- Billede 1 skal illustrere, hvad kirke er eller kan være.
- Billede 2 skal illustrere, hvad kirke ikke er.

Indled en samtale med deltagerne om de valgte billeder, og giv dem god tid til at forklare deres valg.

Herfra fortsætter samtalen efter følgende spørgeguide:

- 1** Hvordan kan kirken gøre en forskel i byen?
- 2** Hvad ville du mangle, hvis der ikke var en kirke i din by?
- 3** Hvordan bruger I kirken?
- 4** Hvad betyder noget for jer, når I bruger/ikke bruger kirken?
- 5** Kan I tænke på noget, som I gerne ville bruge kirken til?
- 6** Hvad ville du selv deltage i?
- 7** Tak, fordi I var med, og gennemgang af det videre forløb herfra.

INITIATIV 2

DÆK OP TIL NI SELVOM I KUN ER OTTE

1

Begynd med at undersøge, hvilke institutioner, der er i sognet. Sørg for at få alle med - lokalcenteret, fællesrådet, sportsklubber, skolen, børnehaven, beboerbestyrelser og lignende.

2

Forud for hvert menighedsrådsmøde dækker I op til ni, selvom I er kun otte i rådet, og invitér så lederen eller bestyrelsesformanden for en af institutionerne til en samtale på ca. en halv time.

3

Bed jeres gæst om på forhånd at forberede sig til samtalen, fx ud fra spørgsmål som:

- Hvilke forventninger har du/I til folkekirken?
- Hvad kunne du tænke dig, at vi kunne samarbejde om?
- Hvad tænker du, at vi kan få ud af et samarbejde?

4

I udvælger en, der har ansvaret for samtalen. Alle andre noterer, hvad I hører. Efter samtalen, er det så opgaven at tale videre: Kan vi? Vil vi? Og kan vi lade være?

Efter samtalen skal I vælge de emner og indsigter ud, som har gjort størst indtryk på jer – hvad har overrasket jer, provokeret eller inspireret jer mest? Brug dem som afsæt for i menighedsrådet at fortsætte samtalen om, hvad I ønsker, at jeres sognekirke skal være kendt for.

Brug indsigterne, når I mødes med personale, når I lægger budget, og når I planlægger aktiviteter.

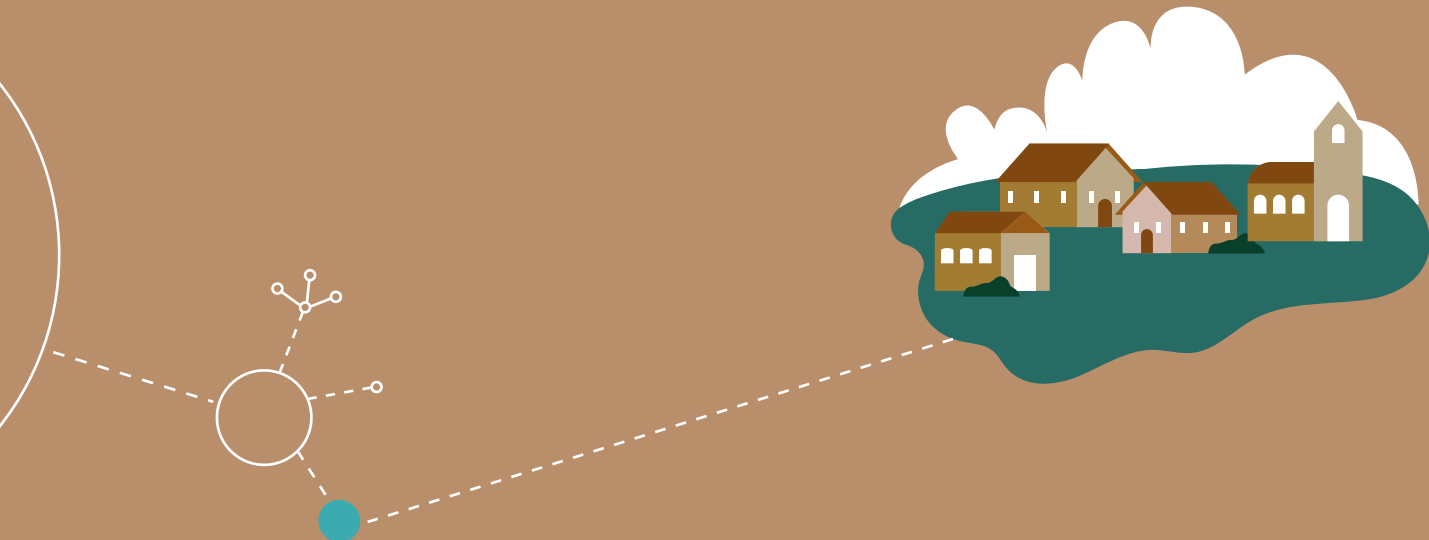
EN NY BEGYNDELSE

Når I har gennemført fokusgruppesamtaler og måske taget hul på samtaler med områdets institutioner, kan I alle fejre det nye sammen. Markér de nye fællesskaber og samarbejder, der er opstået på baggrund af samtalerne med en sommerfest eller nytårskur!

I har i menighedsrådet stillet spørgsmålene og inviteret til at mødes. Kirken er nu blevet et samtalested.

Og her slutter det ikke! Det er en ny begyndelse, hvor I vil kende betydningen og lære værdien af netværk og kendskab til hinandens hverdag og ikke mindst det at stå sammen lokalt, når der er brug for det.

Denne udgivelse bygger på det arbejde og de undersøgelser, der er foretaget i forbindelse med projektet Kirken i Byen. Projektet blev igangsat i 2016 og er et tværorganisatorisk projekt mellem Aarhus Stift, provstier og menighedsråd i Aarhus Kommune. Derudover er der samarbejdspartnere fra både Aarhus Universitet, Aarhus Kommune, byplanlæggere, arkitekter og entreprenører.

Projektets overordnede formål er at belyse og undersøge, hvordan folkekirken kan placere sig i byer i rivende udvikling og bidrage som en aktiv med- og modspiller til livet i byen.

Kirken i Byen har foretaget en omfattende undersøgelse af fire sogne i og omkring Aarhus, der har resulteret i rapporten: *Nysgerrig folkekirke*. Materialet i dette hæfte bygger på resultaterne af undersøgelsen.

Rapporten tager først og fremmest udgangspunkt i en lang række fokusgruppeinterviews med deltagere fra Elev sogn, Ravnsbjerg sogn, Åby sogn og Vor Frue sogn.

Rapporten kan downloades på Aarhus Stifts hjemmeside eller bestilles ved henvendelse til Aarhus Stift.

Materialet er udviklet af provst og projektleder Esben Thusgård, præst og projektmedarbejder Karen Trolle Viholm og kommunikationskonsulent Karen Karmark. Design og layout: Danmarks Kirkelige Mediecenter. Udgivet af Aarhus Stift.

AARHUS STIFT

